

Mnichy/Mniszki_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	międzychodzki	
Gmina	Międzychód	
Miejscowość	Mnichy/Mniszki	PMI_MM

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	19.10.2013	Miejsce wykonania	Dom informatora
Czas trwania	1 godzina	Forma i wielkość	Plik Audio/MP3 84,6 MB
Przeprowadzający	R.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
PMI_MM_01	K	59 lat	sołtys wsi Mnichy i Mniszki	

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Gross Mnichy i Klein Mnichy to były duże Mnichy i te małe to Mniszki, kiedyś jeszcze tak mówili w Mnichach tam gdzie teraz są te chlewnie to mówili Winna Góra a ta Winna Góra to pochodziła dlatego że tam kiedyś były winogrona i dookoła było ogrodzone murem i na tym murze były pobite butelki, to znaczy tam jeszcze miejscami widać, bo te budynki są budowane na takim podwyższeniu i na to mówili Winna Góra. Że idą do Cegielni bo kiedyś między Mniszkami a Tuczępami była cegielnia tam co prawda teraz jest posadzony lasek zawsze mówią ten Lasek Na Cegielni.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Babcia to znaczy babcie opowiadały, że Mnichy i Mniszki powstały od zakonów, że były dwa klasztory Mnich i Mniszek i, że niby były podziemne przejście z jednego do drugiego z

		górnego podwórza niby się ciągnie przez Kozie Góry no ale nie było jeszcze śmiałka, który by to sprawdził, tak prababcie opowiadały nie wiem czy akurat to skłoniło że są dwa budynki podobne ten tutaj w Mniszkach gdzie była kiedyś chlewnia, owczarnia i taki sam co mówiłam, że tam gdzie ta Winna Góra i także tam były mnichy a tu był mniszek zakon”.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	„Raczej żeśmy obchodzili bo kiedyś były Klubo-kawiarnie, młodzież się zbierała, były takie wróżby lanie wosku przez klucz potem było odczytywanie, później sobie zabawy robiliśmy”.
2.	św. Marcina/11 listopada	„U mnie w domu piecze się i piekło, o matko no to różnie bo nawet mam masę z płatków owsianych, teraz nie pamiętam są płatki owsiane przypiekane z cukrem, jest masło czy tam margaryna, białko się ubija, żółtka się dodaje, olejek migdałowy nie pamiętam bo to raz w roku się robi”.
3.	Adwent	„To postanowienia jakieś są, że tam się kawy się sobie odmawia albo papierosów albo słodkiego”.
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	Funkcjonuje rozróżnienie między Mikołajem a Gwiazdorem Mikołaj przychodził 6 grudnia Gwiazdor 24. „Dzieci jak były małe to czyściły buty i wystawiały nawet po 2 ale to najczęściej były słodczyce wkładane”.
5.	Wigilia	„Ja mam tak mieszanie jakiś czas miałam żywe a teraz mam sztuczne, ale zawsze też muszą być stroiki z żywych gałązek, choinka stoi najczęściej do kolędy, ubierana jest zawsze w dzień Wigilii, jak dzieci były małe to dzieci z mężem ubierały a teraz to tak różnie, nie raz jak wnuki są to wnuki. Jest 12 dań, dzielimy się opłatkiem, jest sianko pod obrusem, pismo św. jest czytane przed wieczerzą, jak mamy zwierzęta w domu to też się dzielimy. Kiedyś był zwyczaj, że gospodarz szedł do konia czy do krowy też dzielił się opłatkiem”.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Respondentka spędza w rodzinnym gronie.
7.	Sylwester/Nowy Rok	„Wynosili bramy, potrafili wóz złożyć na dachu, kominy szybą się zasłaniało, ławkę się puściło strumykiem, takie kibelki jak

		były na dworze żeśmy przewracali potem się dopiero pomyślało że mógł ktoś być w środku a teraz to już raczej nie. Zawsze we wsi był Sylwester robiony dla mieszkańców kiedyś tu był w Mniszkach na świetlicy potem w Tuczępach na świetlicy czasami młodzieżówka sama sobie robiła jak była jeszcze świetlica, pod bocianim gniazdem, zawsze byli zapisani chętni ale każdy coś tam przynosił”.
8.	Trzech Króli	„Chodzą dzieci przebrane, śpiewają kolędy, przebrane są za Króla, aniołka, pasterza mają gwiazdę betlejemską. Są zadowoleni z tego co dostaną czy cukierki czy ciastka nie jest wymóg że mają być pieniądze. W domach jest też tradycja pisania poświęconą kredą po drzwiach C+M+B. Ja pamiętam że babcia i prababcia okadzały pomieszczenia”.
9.	Kolędniczy	Nie ma zwyczaju.
10.	MB Gromniczej	„Zapalam świecę jak jest burza”.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	„W każdym domu pieką pączki na Tłusty Czwartek z powidłami koniecznie, teraz już raczej nie ale jak bywały to do 24 we wtorek”.
12.	Topienie Marzanny	Nie ma zwyczaju.
13.	Środa Popielcowa	„Nawet w szkole to było, że jeden drugiemu powieszał woreczki z popiołem dzisiaj to się idzie tylko do Kościoła na Popielec” Zwyczaj robienia małych woreczków wypełnionych popiołem, które wieszano się niepostrzeżenie na szpilce do kurtki czy do plecaka forma żartów.
14.	Śródpoście	Nie znane.
15.	Niedziela Palmowa	„Idzie się z tą palemką do Kościoła a potem robi się śniadanie tak jak w pierwszy dzień świąt Wielkanocnych z białą kiełbasą, nie tak szeroko ale się robi, jest taka tradycja i jedzą jednego kotka z tej palmy ale ja to tylko słyszałam” Respondentka najczęściej zostawia palmę przez rok do następnej niedzieli palmowej a następnie ją spala.
16.	Triduum Paschalne	„Boże Rany były, były, u mnie to zawsze tata bił”.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela	„Teraz od jakiegoś czasu syn już chodzi do święconki ale tak na początku to szłam z dziećmi a potem już same chodziły, mamy święcenie przy figurze, na Rezurekcję jedziemy, dzielimy się

	Wielkanocna	wszystkim co jest w koszyczku, zajacek jest, są porobione gniazdzka na dworze w zależności od pogody.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Kiedyś strasznie teraz już mniej ale jeszcze się leją, kiedyś to nawet starsi latali zależy też od pogody”. Tradycja śmingusa dyngusa czyli lany poniedziałek.
19.	Zielone Świątki	„Tak jak u nas to raczej nie ale z tych dawnych to pamiętam że okna były tatarakiem zdobione, z tych dawnych to pamiętam może dlatego że dzieciaki już same latały po ten tatarak”.
20.	Boże Ciało	„Na procesję jedziemy do Kamionny, wioski robią ołtarze, to ksiądz wyznacza, od każdego ołtarza jest tradycja zabierania tej gałązki brzozy ale ja nie zabieram, no właśnie mówią żeby wkładać w ogródek ale dla mnie to jest jakieś....”
21.	św. Jana	„Jednego roku jak jeszcze chodziłyśmy do szkoły średniej to się zebraliśmy i Kamionką puszczałyśmy wianki ze świeczkami ale żeby tak co roku to nie”.
22.	MB Zielnej	Respondentka potwierdza wypowiedź PMI_MM_03 „Robimy bukiety, my mamy tutaj akurat Mszę połową ołtarz robimy zawsze Panie z Centrum Edukacji Regionalnej i panie, które są w stowarzyszeniu robią ołtarz, te bukiety potem stoją cały rok, kiedyś jak były te obrazy duże to za obrazy było ale to jeszcze u babci pamiętam”.
23.	MB Siewnej	Nie ma zwyczaju.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„Tradycyjnie przygotować groby, ja to ma na grobie chryzantemy i znicze tak tradycyjnie zawsze uważałam, że mogiła to jest mogiła a nie choinka”.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	„Na koniec oktawy Bożego Ciała jest zwyczaj robienia wianków i w Kościele się je święci, robię je z ziół w zależności co się znajdzie, macierzanka, rumianek, czarcie żebro, jak bez kwitł to te kwiatki, potem je zasuszamy”.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Respondentka potwierdza wypowiedz PMI_MM_03. „To mówili, że czerwona wstążeczka przy wózcisku musi być żeby nikt nie oczarował”.

2.	Ślub i wesele	„Pólty ale teraz też jest inaczej bo nie robi się w piątek a w sobotę ślub tylko tydzień przed weselem albo wieczory kawalerskie robią teraz tak się odchodzi od tego, kiedyś na pólty to przychodzili pod okna śpiewali sini du sini du żeni się żeni się kogoś tam córka i na kotłach grali, trzaskali w pokrywki”.
3.	Śmierć i pogrzeb	„Kiedyś tak było że nieboszyk leżał w domu do pogrzebu, mieszkańcy zbierali się w tym domostwie żeby odmówić różaniec a teraz w kaplicy się odmawia Różanie, okna, lustra były zasłonięte, zegar trzeba było zatrzymać”.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Respondentka potwierdza wypowiedz PMI_MM_03. „Mniszki słyną z robienia powideł odkąd właśnie tu istnieje Centrum Edukacji to są one wysmażane w kotłach koprowych, te śliwki muszą być tak długo wysmażone aż się zrobią gęste, potem trzeba to mieszać na zmianę my mieszamy, przez 2 dni mieszamy ale to tak w zależności od dojrzałości śliwki a dodawane jest to coś co jest w środku w pestce w śliwce”. „Szare jaja to jest tak że niektórzy robią sos niektórzy robią zupę, to jest taki sos słodko kwaśny na to są wrzucane surowe jajka, wbijane w ten sos, potem się te jajka wyjmują i robi się sos na zasadzie zasmażki i podaje się to z ziemniaczkami”.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji,	„Figurka Matki Boskiej w Mnichach to jeszcze była przed wojną to opowiadali że w czasie wojny to ją zdjęli mieszkańcy i przechowywali gdzieś, Druga figurka to Serce Pana Jezusa jak się jedzie na Mnichy i na Tuczępy, potem są dwa Krzyże, ten na Mnichach był odnawiany ze składkowych pieniędzy

	fundatorzy)	mieszkańców, kiedyś jak ktoś zmarł to odprowadzało się do Krzyża, i kiedyś wszędzie na rozdrożach stawiali Krzyże”.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	Brak informacji.

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	„Kiedyś były dożynki po żniwach. Tylko tu były PGR-y i był wieniec robiony, przedtem była wyrabiana kiełbasa, panie dostawały takie deputaty panie dostawały kiełbasę i wino, panowie kiełbasę i wódkę. Dyrektor i kierownik wręczali wieńce tym przedstawicielom, którzy tam byli potem był poczęstunek i potem była zabawa. Np. w Spółdzielni było trochę inaczej przez Koło Gospodyń robiło jakieś pokazy artystyczne i był ten przemarsz kolorowy ale też były te deputaty.
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	„Robimy taki festyn integracyjny Tuczępy, Mnichy, Mniszki to jest związane z Dniem Dziecka i to było tak na sportowo dzieciaki brały udział”.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.